

בפית, ועל זה עמדה שכינה במשכן בלהה. וכא ראוּבן, משום שראה שבלהה ירשה מקום אמו, הלך ובלבל המטה, ועל שעמדה שכינה עליה כתוב בו וישכב את בלהה.

רבי ייסא אמר, שישן על אותה מטה ולא חשש לכבוד השכינה, ומשום כך לא נפגם מחשבון השבטים, וכא הפסוק ועשה חשבון, משום כך כתוב בכור יעקב ראוּבן, והפסוק עשה אותו ראש לכל השבטים.

רבי יהודה פתח ואמר, (הושע יד) פי ישרים דרכי ה' וגו' - כל דרכי הקדוש ברוך הוא כלם ישרים ודרכי אמת, ובני העולם לא יודעים ולא משגיחים על מה הם עומדים. ועל זה וצדיקים ילכו בם - משום שהם יודעים דרכי הקדוש ברוך הוא ומשתדלים בתורה, שכל מי שמשתדל בתורה, הוא יודע והולך בהם שלא סוטה ימינה ושמאלה.

ופשעים יפשו בם - אלה הם הרשעים שלא משתדלים בתורה ולא מסתכלים בדרכי הקדוש ברוך הוא ולא יודעים לאן הדרכים הולכות, ומשום שלא יודעים להסתכל ולא משתדלים בתורה, הם נכשלים בהם באותם דרכיו בעולם הזה ובעולם הבא. בא ראה, כל אדם שמשתדל בתורה, כשיצא מן העולם הזה, נשמתו עולה באותם דרכים ושבילים [שהם בתורה] של התורה, ואותם דרכים ושבילים של התורה הם ידועים, ואותם

ואף על גב דשכינתא בעיא לנטלא ביתא כדקא יאות, אלמלא יעקב לא אשתפח בזווגא דכר ונוקבא, לא שריא שכינתא באתגליא בביתא. ועל דא קיימא שכינתא במשפנא דבלהה. ואתא ראוּבן ובגין דחמא דבלהה ירתא אתרא דאמיה, אזל ובלבל ערסא. ועל דקיימא שכינתא עלה, כתיב ביה וישכב את בלהה.

רבי ייסא אמר, דנאים על ההוא ערסא ולא חייש ליקרא שכינתא. ובגין כך לא אתפגים מחושפנא דשבטין ואתא קרא ועבד חושפנא. בגין כך כתיב, בכור יעקב ראוּבן. ואיהו עבד קרא רישא דכל שבטין.

רבי יהודה פתח ואמר, (הושע יד) פי ישרים דרכי יי וגו', כל ארחוי דקדשא בריך הוא כלהו ישרים וארחוי קשוט, ובני עלמא לא ידעין ולא משגיחין על מה אינון קיימין. ועל דא וצדיקים ילכו בם, בגין דאינון ידעין ארחוי דקדשא בריך הוא ומשתדלי באורייתא. דכל מאן דאשתדל באורייתא, איהו ידע ואזיל בהו דלא סטי לימינא ולשמאלא.

ופושעים יפשו בם, אלין אינון חייבין דלא משתדלי באורייתא, ולא מסתכלן בארחוי דקדשא בריך הוא ולא ידעין לאן ארחוי אזלין. ובגין דלא ידעי לאסתכלא ולא משתדלי באורייתא, אינון פשלי בהו פאינון ארחוי בהאי עלמא ובעלמא דאתי.

תא חזי, כל בר נש דאשתדל באורייתא,

כד נפיק מהאי עלמא נשמתיה סלקא באינון ארחין ושבילין (ראינון

באורייתא) דאורייתא. ואינון ארחין ושבילין דאורייתא ידיען אינון, ואינון

שיודעים דרכי התורה בעולם הזה ילכו בהם באותו עולם, פשיצאו מן העולם הזה.

ואם לא השתדלו בתורה בעולם הזה ולא יודעים דרכים ושבילים, פשיצאו מן העולם הזה לא ידעו ללכת באותם דרכים ושבילים, ונכשלים בהם. ואז ילך בדרכים אחרות שאינן דרכי התורה, ויתעוררו אליו בכמה דינים ויענש בהם.

ומי שמשתדל בתורה מה כתוב?

(משלי ו) בשכבך תשמר עליך והקיצות היא תשיחך. בשכבך - בקבר, התורה תשמר עליך מדין אותו העולם. והקיצות - כשהקדוש ברוך הוא יעורר רוחות ונשמות להחיות מתים, אז היא תשיחך, היא תהיה סנגור על הגוף בשביל שיקומו אותם גופים שהשתדלו בתורה פראוי, ואלה הם שיקומו בתחלה לחיי עולם, כמו שנאמר (דניאל יב) ורבים מישני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם וגו'. ואלה הם לחיי עולם, משום שהתעסקו בחיי עולם שהיא התורה.

ובא ראה, כל אלו שהשתדלו בתורה, אותו הגוף יתקיים והתורה תגן עליו, מה הטעם? משום שבאותה שעה יעורר הקדוש ברוך הוא רוח אחת שפלולה מארבע רוחות, ואותה רוח הפוללת ארבע רוחות תזדמן לכל אותם שהשתדלו בתורה להחיותם ברוח זו בשביל שיתקיים לעולמים.

ואם תאמר, הרי כתוב (יחזקאל לו) מארבע רוחות באי הרוח, למה לא התקומו, שהרי כלם מתו פמקדם? בא ראה, אותו זמן שהקים הקדוש ברוך הוא על ידי

ידדעי ארחוי דאורייתא בהאי עלמא יהכון בהו בההוא עלמא כד יפקון מהאי עלמא.

ואי לא אשתדלו באורייתא בהאי עלמא ולא ידעין ארחין ושבילין, כד יפקון מהאי עלמא לא ינדעון למיתה באינון ארחין ושבילין וכשלין בהון. כדין יהף בארחין אחרנין דלאו אינון ארחין דאורייתא, ויתערוץ ליה בכמה דינין ואתענש בהו.

ומאן דאשתדל באורייתא מה כתיב, (משלי ו)

בשכבך תשמר עליך והקיצות היא תשיחך. בשכבך בקברא, אורייתא תשמר עליך מדינא דההוא עלמא. והקיצות, כד קדשא בריה הוא יתער רוחין ונשמתין לאחייא מתייא כדין היא תשיחך, היא תהא סניגוריא על גופא, בגין דיקומון אינון גופין דאשתדלו באורייתא כדקא יאות. ואלין אינון דיקומון בקדמיתא לחיי עלמא, כמה דאת אמר, (דניאל יב) ורבים מישני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם וגו'. ואלין אינון לחיי עולם, בגין דאתעסקו בחיי עולם דאיהי אורייתא.

ותא חזי, כל אינון דאשתדלו באורייתא, ההוא גופא יתקיים ואורייתא תגין עליה. מאי טעמא, בגין דבההיא שעתא יתער קדשא בריה הוא חד רוחא דכליל מארבע רוחין, וההוא רוחא דכליל מארבע רוחין, אזדמן לכל אינון דאשתדלו באורייתא לאחייא לון בהאי רוחא בגין דיתקיים לעלמין.

ואי תימא, הא כתיב (יחזקאל לו) מארבע רוחות באי הרוח, אמאי לא אתקיימו, דהא

כלהו מיתו כמלקדמין. תא חזי, ההוא זמנא דאוקים קדשא בריה הוא